

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

**Index praelectionum auspiciis Augustissimi et
Potentissimi Regis Friderici Wilhelmi III. in Universitate
Fridericia Wilhelmia Rhenana ... publice privatimque
habendarum**

Universität <Bonn>

Bonnae, WS 1818/19(1818) - SS 1839

SS 1839

urn:nbn:de:hbz:5:1-14498

42

aus aufgelöstem
Sammelband

4° Hb
1227
182

FE

42

INDEX PRAELECTIONUM
AUSPICIIS
AUGUSTISSIMI ET POTENTISSIMI REGIS
FRIDERICI WILHELMI III.

IN
UNIVERSITATE FRIDERICIA WILHELMIA
R H E N A N A

PER MENSES AESTIVOS A. CIOCCCXXXIX

INDE A DIE XXII. APRILIS

PUBLICAE PRIVATIMQUE HABENDARUM.

4° Ab 1227/182

BONNAE
LITTERIS CAROLI GEORGII.

INDEX PRAEFLECTIONUM

AUGUSTISSIMO ET POTENTISSIMO REGI

FRIDERICI WILHELMI III.

UNIVERSITATE FRIDERICIA WILHELMINA

RHEINA

PER MENSIS AUSTINOS A. MDCCCLXXIX

INDEX A DNE XXII APRILIS

PUBLICAE PRIVATIMQUE HABENDUM

BOONAE

LITTERIS CAROLI GEORGI

BOONAE

LITTERIS CAROLI GEORGI

R

Littera

qui ea

Platoni

U

argum

quisqu

tica us

amplifi

facere

rum, c

libet f

impiae

cia, u

annis

cessiss

U

sis con

liter a

quantu

E

locum

Reliqu

apud

non d

advers

moedia

UNIVERSITATIS FRIDERICIAE WILHELMIAE
RHENANAE
RECTOR ET SENATUS
CIVIBUS S.

Litterarum graecarum praeclarissimis monumentis annumeranda sunt et ab omnibus, qui ea norunt, annumerantur illa duo, Symposia dicta, alterum Xenophontis, alterum Platonis.

Utrique convivium quoddam festum Socratis praesentia celebre factum causam et argumentum obtulisse videtur, ita tamen, ut scriptores non referrent historica fide, quid quisque convivarum dixerit et egerit, sed, ut quae de re fama acceperant, licentia poetica usi, legibus artis dialogicae obsecuti, pro lubitu pertractarent, mutarent, exornarent, amplificarent, consilioque, quod sibi proposuerant, accommodarent. Idque iis licebat facere eo liberius, quum, quo tempore isti sermones ederentur, ut credere par est, illorum, quos loquentes introduxerant, nullus adhuc in vivis esset. Itaque gaudebant quidlibet fingendi potestate integra. Nemo aderat, qui eos erroris aut fraudis sive piae sive impiae coarguere posset. De Platone saltem id vix dubitandum est. Exstant enim indicia, unde conicere licet, eius symposium non prius scriptum esse quam quatuordecim annis post Socratis mortem, cui epulae commemoratae, quibus ipse interfuerat, diu praecessisse videntur.

Utriusque operis finis primarius est is, ut Socratis virtus et sapientia etiam in iocosis conspicua expresse adumbretur, immortalitati commendetur. Ambo hunc finem aequaliter assequuntur, diversis tamen artificiis. Haec si quis inter se contulerit, illa inveniet, quantumvis dissimilia, pulchritudine esse paria.

Eiusmodi comparisonem instituere nunc nobis non est propositum. Unum tantum locum attingemus, qui pertinet ad personas. Harum principalis in utroque est Socrates. Reliquae sunt diversae. Apud Xenophontem enim coenae dominus est Callias quidam, apud Platonem Agatho poeta tragicus. Inter Calliae convivas nemo est, qui Socratem non diligit et colat, inter Agathonis autem est Aristophanes, acerrimus ille Socratis adversarius et insectator, qui septem annis antequam sermones habiti esse finguntur, comedia Nubium nomine famosa virum sapientissimum et sanctissimum tamquam Deorum

patriorum contemptorem, iuventutis corruptorem, morum subversorem, tanquam sophistam ineptissimum et perniciosissimum atrocissime laceraverat, contemptui, risui, invidiae multitudinis prodiderat.

Quae causa Platonem impulerit, ut homini, quem, non dicam, Socrates ipse, sed eius familiares debebant aversari vel potius abominari, inter hos locum assignaret in opere laudibus et gloriae Socratis destinato — haec quaestio, ni fallor, viros doctos nondum exercuit, prout meretur. Liceat mihi, ad eam solvendam nonnulla proponere.

Maximi hac in disquisitione momenti est locus Apologiae Platonicae, ubi Socrates coram iudicibus Aristophanis mentionem facit his verbis, quae ex interpretatione latina F. A. Wolfii transscribam:

„Mihi enim, inquit, apud vos multi exstiterunt accusatores, qui iam pridem multos per annos et nihil veri dixerunt; quos ego magis metuo quam Anytum eiusque socios, quamvis etiam hi sint graves. Verum — illi sunt graviores, qui vestrum plerisque a pueritia acceptis persuadebant rem, quam crimini mihi darent, falsissimam: esse quendam Socratem, virum sapientem, qui et coelestia curet, et quae sub terra sint omnia perquisierit, causamque inferiorem efficiat superiorem. Hi quod eam famam sparserunt, Athenienses, graves illi sunt accusatores mei. Nam qui audiunt, putant eos, qui talia quaerant, ne Deos quidem esse statuere. Deinde accusatores hi sunt numero multi, et longo iam tempore me accusarunt; tum etiam ea aetate vobis haec dicebant, qua maxime credere possetis, quum vos partim pueri essetis et adolescentuli, absentemque accusabant, prorsus nemine causam dicente. Sed quod omnium absurdissimum est, ne nomina quidem eorum licet scire aut dicere, praeterquam si quis poeta inter eos est comicus.“

In sequentibus accusationis formula recitata pergit sic:

„Talis fere formula est. Atqui talia videbatis ipsi quoque in Aristophanis comoedia, Socratem quendam ibi traduci, praedicantem se per aerem gradiri et alias plurimas nugas agentem: quibus de rebus ego nihil nec magnum quicquam nec tantillum intelligo.“

Verba haec luculente declarant, quantum infamiae Aristophanes Socrati conflaverit. Neque id mireris. Licet enim comoedia ista semel tantum acta sit, idque viginti quatuor annis ante Socratis necem, tamen, quum non desineret legi, non cessabat se civium mentibus magis magisque insinuare. Imo etiam, ni omnia me fallunt, progrediente tempore eo frequentius et avidius legebatur, quo molestior Socrates plerisque fiebat. Hic enim se gerebat quasi morum censorem reipublicae praefectum, ductus, ut ipse aiebat, obsequio in Deum, ut ab eo castigatis videbatur, importuna quadam arrogantia vix toleranda. Inter

eos, qui adolescentes eius familiaritate studiosissime utebantur, erant Alcibiades et Critias. Horum alter, aetatem virilem nactus, evasit proditor patriae, alter, unus e triginta, collegas sceleratos cunctos immanitate longe superabat. Quid Socratis adversariis acceptius esse poterat, quam Aristophanis auctoritate fretos istorum nequitiae culpam conicere in eum, cuius discipuli habebantur?

Itaque inde ab eo die, quo Nubes in scenam prodibant, coorta est factio quaedam Socrati infensa, quotannis crescens, factio, cuius caput et perpetuus instigator erat Aristophanes, ministri autem Anytus eiusque socii. Hi (opinor, poeta in scio aut invito) eo usque procedebant, ut Socratem criminum, quae iste iocans ei exprobraverat, reum facerent. Idque perpetrabant apud iudices maximam partem Nubibus auditis aut lectis praecoccupatos, ut mirandum sit, eum non plus tribus calculis damnatum esse, qui si inter quingentos quinquaginta sex aliter cecidissent, absolvebatur.

Quae omnia mecum reputans, quid dicam de temeritate eorum, qui Apologiae verba de Aristophanis calumniis supra memorata rhetorice magis dicta esse arbitrentur quam vere? Mihi enim ita vere dicta esse videntur, ut affirmare ausim, nisi Aristophanes Socratem in scenam produxisset, neque Anytum neque quemquam alium in iudicium eum vocaturum fuisse.

Nolite autem putare, improbam istam Aristophanis potentiam philosopho nocuisse tantum, quamdiu vivebat, quum sine dubio ei post mortem etiam perniciosior fieret. Quotus enim quisque eorum, qui Nubes lectitaverant, Xenophontis Memorabilia in manus sumebat?

Plato, quem haec perseveranter diffusa opinionis vulgi corruptio non fugiebat, suspicatus esse videtur, eandem posteris quoque fraudes nexuram esse. Neque hanc suspicionem eventus fefellit. Quid enim? Nonne nuperrime inter nos viri haud contemnendi exstiterunt, qui Socratem Aristophaneum pro vero habentes, parentem philosophiae iure necatum esse contenderent, seque hoc parricidio contaminare auderent? Itaque suum esse duxit, intercedere — at vero quam viam ingressurus? Scurram aperte petere infra erat ipsius dignitatem, nedum Socratis. Constituit ergo id occulte facere, ita quidem, ut nebulo petulantiae suae se ipse convinceret. Hoc consilium persecutus est in convivio. Videamus, quomodo.

Primis verbis, quae Aristophanes enunciat, se prodit unum eorum esse, qui se pridie ingurgitaverint. Paulo post Socrates eum tangit ut hominem, cuius omne studium circa Bacchum et Venerem sit. Eryximacho medico suadente convenit inter convivas, ut

unusquisque ipsorum deinceps ad dextram sermonem habeat prout possit pulcherrimum, qui Amoris laudem complectatur. Auspicatur Phaedrus, cui succedit Pausanias. Tertium locum obtinet Aristophanes. Is autem singultu e ventris plenitudine orto loqui prohibetur. Rogat igitur Eryximachum, ut aut singultum illico tollat, aut, donec hic cesset, pro se dicat. Hic facit utrumque, et vices eius suscipiens et praecepta medica dans, ex quibus, ipso disserente, Aristophanes primo spiritum cohibet, deinde aqua gargarizat, postremo, quum singultus vehemens et frequens esset, naribus stimulandis sternutationem excitat bis terve coenaculum personantem. Sic non sine molestia spectantium et audientium singultu tandem represso, post Eryximachum verba facit, omnes nervos eloquentiae suae intendens, ut risum moveat, sed frustra. Nemo enim ridet, nemo, quum finivit eum laudat praeter Eryximachum obiter significantem, sibi, quae dixerit, auditu iucunda fuisse. Hanc frigidam laudem cum reliquorum silentio Aristophanes eo aegrius ferre debebat, quo maiori cum applausu Agathonis successoris oratio excipiebatur.

Sequitur docta illa et acuta et subtilis, eademque grandis, sublimis, magnifica Socratis sermocinatio de amore, appetitu pulchri gignendi in pulchro, de cognatione pulchri cum vero et bono, de arte gradatim perveniendi ad perceptionem summi pulchri, quod sit in Deo. Quemadmodum putatis Aristophanem, nisi forte, quod credere nefas est, omnem pudorem excusserat, affectum esse, quum talia dicentem audiret eum, quem nubium cultorem ludificatus erat?

Finite hac oratione, quam omnes praedicant praeter ipsum, os aperit ad defendenda, quae paulo ante de amore non tam ridicula quam irridenda absurde, impie, flagitiose effutiverat. Sed verba ei praeceduntur. Ecce enim! Subito intrat Alcibiades, qui, quod bene animadvertendum est, in Nubibus sub persona Phidippidis latet — intrat, inquam, subito coenaculum Alcibiades, vino semigravis, caput corona redimitus et vittis, quibus sibi detractis cingit Agathonis tempora; mox vero Socratem conspiciens partem vittarum repetit ad ornandum mirabile caput illius, qui dicendi vi cunctos mortales vincat. Edoctus deinde, quae res agatur, se negat coram Socrate quemquam sive Deum sive hominem laudaturum esse praeter hunc ipsum. Ita facias, inquit Eryximachus, lauda Socratem.

Quum hic facie admodum deformi esset, histrio Nubium eius persona indutus non poterat non sola effigie spectatoribus ludibrio esse, eorumque continuos cachinnos commovere. Ingeniosissime igitur Alcibiades laudationem ab hac ipsa deformitate exorditur, comparans Socratem Sileni statuis, quae extrinsecus oculum offendant, reclusae pulcherrima Deorum simulacra ostendant.

Socrates scenicus praeceptor impudentiae est et cuiusque turpitudinis fautor.

Quid praedicat Alcibiades de vero? „Hic est, inquit, mortalium unus solus, quo ita afficior, ut, quod nemo mihi inesse existimarit, quemquam verear. Hunc unum reveor. Sum enim mihi conscius, me non posse negare facienda esse, quae ille iubeat, simulatque autem ab eo discesserim, ambitioni populari succumbere. Itaque vito eum au fugiens, quum autem video, pudet me promissorum. Saepe optem, ut e vita decedat, et tamen, si id acciderit, satis scio, me hoc longe iniquius toleraturum esse.“

Deinde ad continentiam integerrimi virtutis rigidae custodis probandam, non erubescit confiteri, se adolescentulum Socratis amore captum quibusvis lenociniis ad eum corrupendum usum esse, sed eius castitatem invenisse inexpugnabilem.

In Nubibus Socratem pulicum saltus metientem videmus, in Alcibiadis oratione contra rebus gravissimis explorandis ita intentum, ut aliquando in castris iuxta Potidaeam versans, quum mane coepisset aliquid meditari, divino quodam furore correptus, per omnem diem et noctem immotus staret usque ad ortum solis, eoque facto abiret, solem precibus salutans — Solem precibus salutans — hoc additamentum profecto non est otiosum, quum declaret, quam procul absuerit a cultu Deorum patriorum contemnendo.

Quod vero Nubium chorus arrogantiae eius irridendae causa dicit, eum superbe incedere, oculos huc illuc versantem, id Alcibiades iisdem verbis utens felicissime in laudem vertit. „In fuga, inquit, nostrorum apud Delium facta Socratem vidi talem se probare qualem hic, ut, quemadmodum tu Aristophanes ais, superbe incederet, quiete circumspectans et hostes et commilitones.“

Socrati denique sophistae coelestia et subterranea inani operositate rimanti opponit sapientem, qui primus, ut ait Cicero, philosophiam devocavit e coelo et in urbibus collocavit et in domos etiam introduxit, et coegit de vita et moribus, rebus bonis et malis quaerere.

Quomodo autem fieri potuit, ut talis vir calumniae latus praeberet? Hunc quoque nodum solvit Alcibiades, non reticens, inesse Socratis omni vivendi et dicendi rationi mirum quiddam et insolens, quod non possit quin absurdum et ineptum videatur cuique homini vulgari, a philosophia alieno. Talem, ni fallor, hoc loco notat Aristophanem, quamquam eundem paulo ante inter sapientiae amore incensos nominavit. Hoc enim, opinor, non fecit sincere, sed simulanter, sive ironice, sive benevolentiae captandae causa.

Quid addam plura? Satis enim dixisse mihi videor ad monstrandum, quod monstrare volebam, quam arcte Alcibiadis Apologia convivialis cohaereat cum illa iudiciali su-

pra memorata. Ut enim haec Socratis innocentiam defendit contra Anytum, Melitum et Lyconem coram iudicibus, sic tuetur illa eiusdem sapientiam et virtutem contra Aristophanem coram convivis.

Caeterum ad fidem iis faciendam, quae Alcibiades dicit, plurimum valet ebrietas eius, sententias et verba orationis sanae cuiusdam et amabilis insaniae furore animans, quippe quae omnem non solum simulationem tollebat, sed etiam dissimulationem, operta recludens.

Sed properemus ad finem.

Plerisque convivis partim domum reversis, partim vino et somno oppressis, tres remanent vigilantes et potantes, Aristophanes, Agatho, Socrates, qui cum illis sermones nectens de natura poeseos contendit, tragicam et comicam tam necessaria cognatione inter se contineri, ut poeta vere comicus etiam artis tragicae, poeta vere tragicus etiam artis comicae peritus esse debeat. Quum Aristophanes bene sentiret, sibi nihil inesse spiritus tragici, Agatho autem, suum ingenium a dicacitate, lepore et facetiis comoediae alienum esse, uterque, quasi pro ara et focis dimicans, obloquitur, donec, quantumvis invitus, cogatur, assentiri, seque nomine veri poetae indignum confiteri. At vero quum ambo, vino pleni, inter colloquendum quandoque obdormiscerent, neuter argumentationem Socratis secutus, vim sententiae ab eo propositae assecutus esse videtur, quae, ut hoc obiter moneam, Shakspearii et Goethii exemplis confirmatur et illustratur.

His tamen omissis repetamus potius quaestionem supra prolatam, et videamus, quomodo ei respondendum sit. Respondendum est, ni fallor, Platonem ad Agathonis epulas invitasse Aristophanem, ut eo deprimendo extolleret Socratem, extollendo hoc deprimeret illum, idque perfecisse artificiis iucunditatem, hilaritatem et splendorem convivii sui mirum in modum augmentibus. Qua enim laetitia, quo gaudio afficimur, quum nequam istum sapientis divini conviciatorem videmus iustas maledicentiae suae poenas luere, partes agentem hominis ventri et veneri dediti; rerum honestarum expertis; sanctissimum Amoris numen insulsis et nefandis fabulis profanantis; artis, quam profiteatur, ignari, quippe qui poeta esse sibi videatur, quum non sit nisi ineptus versificator, eruditus non minus molestus quam multitudinis indoctae et malignae auribus accommodatus.

Sic Aristophanis sugillati inter convivas praesentia Socratis laudati claritudini cumulum affert.

Quid vero? Estne probabile, Platonem tam inique tractare voluisse Aristophanem, cuius comoedias ita in deliciis habuisse fertur, ut in eius iam defuncti lecto invenirentur, Aristophanem, in quem, Olympiodoro teste, hoc epigramma composuit?

Αἱ χάριτες τέμενός τι λαβεῖν ὅπερ οὐχὶ πεσέϊται,
Ζητοῦσαι, ψυχὴν εὖρον Ἀριστοφάνους
quod Vavassor latine ita expressit:

Numquam casurum cupidæ sibi sumere templum,

Invenere animam Gratiae Aristophanis.

Liceat mihi, eiusmodi quaestionibus opponere hanc:

Quum quis, interrogatus de Aristophanis comica virtute, respondet, ei propter vitæ imitandæ et morum notandorum peritiā, propter facetiarum leporem et dicacitatis urbanitatem, denique propter elocutionis ornatum, dictionis elegantiam, versuum concinnam compositionem in hoc opere deberi palmam; idem vero, interrogatus de Aristophane Socratis calumniatore, censet, eum propter mentiendi impudentiam acerbissime castigandum esse: num secum pugnat? Non magis quam is, qui uni eidemque viro nomen artificis aut concedit aut derogat, prout in iudicando ducitur aut experientia rerum aut specie quadam archetypa summi artificis omnibus numeris absoluti.

Quocirca, neque quod de Platonis assidua lectione Aristophanis narratur, etiamsi minus dubium sit quam est, neque illud quod ei, fortasse perperam, tribuitur elogium epigrammaticum, quidquam opinor valet ad labefactandam sententiam meam, qua non dubito affirmare, Platonem in symposio Aristophanem traduxisse contumeliæ causa, ad iniurias ulciscendas Socrati Nubibus inflictas.

Alii aliter iudicant. Inter hos excitemus instar omnium Schleiermacherum, cuius verba huc spectantia hæc sunt:

„Vom Aristophanes aber möchte ich glauben, dass seine Aufführung hier in dem freundlichsten Verhältniss mit Sokrates als eine Ehrenerklärung über das in der Apologie gesagte, wenn man zumal die Anführung aus den Wolken selbst hinzunimmt, anzusehen sey, vielleicht auch als eine Erklärung wie gar kein Groll in dem, der wol früher schon jenes schöne Epigramm auf den Dichter geschrieben von allem zurückgeblieben war, was dieser auf ihn selbst komisches gedichtet hatte.“ (Platon's Werke. 1824. II, 2. S. 383.).

Animum quaeso attendite, ut percipiat, quid hoc loco dicat sagacissimus Platonis interpres!

Dicit vir eximius tantum non disertis verbis, quæ Platonica Socratis apologia iudicialis contineat de Aristophanis calumniis in illum, ea ipsa continere calumniam in hunc. Itaque eorum commemorationis Platonem poenituisse, qui quasi ad deprecandam istam temeritatem, eiusque veniam impetrandam Aristophanem in symposio honoris causa spectandum præbuerit, ut cunctis patefieret, simultatis, quæ ipsi et Socrati cum præstan-

tissimo poeta eodemque optimo viro aliquando intercesserit, nullum remansisse vestigium. — Qui, quae antea disseruimus, iis diligenter perpensis, hanc sententiam Schleiermacherianam faciat suam, nae illi (ut ingenue dicam, quod cogito) veri, honesti, decori sensum, quo praeditus sit, non magnopere invidendum esse arbitror.

Sed haec de re proposita sufficiant.

Qualiacunque sunt, utinam ea possemus Eius examini subiicere, qui talium rerum acutissimus et aequissimus iudex erat,

AUGUSTI FERDINANDI NAEKII

Viri desideratissimi, inexpectata et praematura morte heu nobis erepti!

Siccine Academia nostra e tribus litterarum antiquarum antistitibus, qui tot per annos, tanto studio, tamque prospero cum successu eas apud nos foverunt, coluerunt, promoverunt, intra octo mensium spatium duobus se orbatam vidit? Ita est. Intra tam breve tempus duo amisit ornamenta, quibus gloriae suae partem debebat non parvam; amisit duos optimarum artium magistros de iuventute nostra erudienda ut multis nominibus meritissimos, sic rara illa concordia, cuius in seminario philologico communiter regendo exemplum illustre reliquerunt, exemplum eo amabilius, quo maior erat in iis ingenii et morum diversitas. Haec autem ipsa saluberrimos tulit fructus, siquidem alterius austeritas mitigabatur lenitudine alterius, huiusque remissio compensabatur severitate illius.

Praeclarum amicitiae monumentum Heinrichio posuit Naekius publice mentione facta eorum, unde pateat, quanti fecerit ille Goethium. In hoc enim admirando nemini cedebat ipse. Itaque Manibus carissimi Defuncti admoneri mihi videor, ut de necessitudine, quae ei cum principe poetarum fuerit, his chartis nonnulla committam, paucis nota, omnibus cognitu dignissima.

Scitote igitur, Naekium quondam per anni vicesimi secundi ferias auctumnales iter animi relaxandi causa facientem, venisse Argentoratum. Hic commoranti frequenter observabantur mente, quae Goethius in commentariis vitae suae de tempore studiorum causa in illa urbe transacto tradidit. Quum Noster in hac operis parte semper maximopere delectatus esset iis, quae pertinerent ad Sesenheimium, pagum ab Argentorato non procul distantem, eosque, quorum familiaritate Goethius ibi usus erat, illuc proficisci constituit ad loca, ubi quaeque res evenerat, inspicienda, et sciscitanda, quae lepidissimis istis narratiunculis et descriptionibus lucem afferre possent. Ingressus pagum salutat eius sacerdotem evangelicum, virum honestum et benevolum, praeterea eruditum, in Goethii

scriptis versatum, eorum, quae potissimum discere vellet, ut videbatur, gnarum. Quaecunque hoc duce, aut comite, aut interprete de rebus, locis, personis Sesenheimiensibus a poeta commemoratis notatu digna comperit, vidit, audivit, in itinerarium refert. Domum reversus, collectaneis apte disponendis, elocutionis ornatu illustrandis, conficit commentariolum gratiae plenum. Hic sua manu, qua, ut scitis, in litteris faciendis utebatur nitidissima, perscriptus, auctore ignaro, tamen opinor non invito, amici cuiusdam ope pervenit ad Goethium. Is autem, quomodo eo perlecto affectus fuerit, testatus est eo loco, qui in operum tomo undequingagesimo exstat inscriptus: *Wiederholte Spiegelungen*.

Anonymus ibi laudatus, credite mihi, non est alius, quam noster Naekius, quem a summo poeta, eodemque optimo et sapientissimo viro inter animas candidas referri, *καλοκαγαθοῖς* annumerari, quantopere laetabimini!

His dictis possem finire, nisi id agerem, ut qui, donec inter nos vivebat, indicibus praelectionum nostrarum toties eruditissime et elegantissime praefatus est, eundem instans quoque semestris salutaribus verbis augurantem audiretis mortuum.

Itaque vobiscum communicabo aliquot versus, quos septem circiter abhinc annis patrio sermone panxit, rogante collegarum uno, quocum amicissime coniunctus erat. Is forte inciderat in duo epigrammata latina, quorum vi et acumine ita capiebatur, ut circumspiceret aliquem, qui ea, perinde ac mererentur, in nostram linguam converteret, idque (adeo erat avidus) dupliciter, et metro disticho et metro Alexandrino. Modeste ac verecunde adiit Naekium, qui, poematiis inspectis, quod petebatur, neque recusavit neque promisit, rem se tentaturum esse dicens. Haec confabulatio fiebat amoeno quodam die aestivo circiter horam, qua rus peragrarare solebat ambulandi causa. Id libentissime faciebat solus. Tunc vero comites secum duxit illa duo epigrammata, quae postridie amico remisit, utrumque dupliciter translatus, quemadmodum ille optaverat.

Alterum eorum — *Sacrae scripturae abusus* — inscriptum, quod auctorem habet Samuelem Werenfelsium, theologum Basileensem saeculi superioris non ignobilem, his conceptum est verbis:

Hic liber est, in quo sua quaerit dogmata quisque,

Invenit et pariter dogmata quisque sua.
idque Naekius primum reddidit ita:

Sieh diess Buch: drin suchen sie all', ein jeglicher seine

Meinungen, jeder zugleich findet die seine darin,
deinde ita:

Diess ist das Buch, worin sich alle Dogmen einen,
Ein jeder suchet drin und findet drin die seinen.

Alterum exstat apud Steigerum quendam, theologum, nuper, ut accepimus, iuvenili aetate Genevae vita defunctum, qui de auctoritate in Wegscheideri institutionibus theologiae christianae dogmaticae rationi tributa librum criticum anno 1830 Berolini editum scripsit, cuiusque capiti priori elogium praefixit, auctoris nomine non addito, unde conicere licet, se hunc esse ipsum.

Quod si ita est, venerabilis Vobis esto ut philosophus idemque poeta egregius, qui sententiam gravissimam e genuinae theosophiae intimo recessu haustam imagine ingeniosissime inventa optime effinxit. Quo enim quisque altius in arcana pectoris humani descenderit, eo melius intelliget, eo clarius perspiciet, eo validius sentiet, quam vere et pulchre dictum sit, quod ait ille, sive Steigerus fuit, sive alius, praecipiens:

Desine, cur nemo videat sine numine numen,

Mirari; solem quis sine sole videt?

Hoc Naekius metro disticho germanice ita expressit:

Wer sieht ohne die Sonne die Sonn'? Und sollt' er die Gottheit

Ohne die Gottheit sehn? Wundere länger dich nicht!

metro Alexandrino ita:

Gott sieht man nur durch Gott. Das kannst du nicht verstehen?

Wer kann, so frag' ich dich, Sonn' ohne Sonne sehn?

Licetne mihi dicere, quod sentio? — Prior interpretatio mihi non prorsus satisfacit. Verba enim: *Wundere länger dich nicht* — quum non appareat, quomodo cum praegressis cohaereant, possunt otiosa videri. Altera vero omnibus numeris est absoluta, disticho latino, quod imitatur, ipsi, ni fallor, praeferenda.

Agite dum, iuvenes optimi, accipite illo carmine malum aureum in lance argentea Naekii arte confecta, accipite id, carissima capita, quasi pignus grati erga eum animi perpetuo servandi. Quos enim amavimus, quum e vita excesserint, frequenti recordatione in vitam reducere, piaque memoria in vita retinere, hoc

γέρας ἐστὶ θανάτων,

quo mortis imperium frangitur.

Valete, macti virtute estote.

D. Bonnae, mense Ianuario CXCXXXXXIX.

IO.

artis apu

h. XII.

CAL

diam the

dogmatic

CAL

IV., priv

interpret

diebus h

FRI

privatim

h. IX. n

R. I

ERM

hebd. ho

ecclesiast

PRAELECTIONES

I. ORDINIS THEOLOGORUM EVANGELICORUM.

1. Professorum ordinariorum.

IO. CHR. GUILIELM. AUGUSTI Dr. *publice* d. Ven. et Sat. hor. XII. Historiam artis apud Christianos e suis thesibus illustrabit. *Privatim* d. Lun. Mart. Merc. et Iovis h. XII. Theologiam moralem ex suis Dictatis tradet.

CAROL. IMMAN. NITZSCH Dr. *publice* h. VII. diebus Lunae et Iovis Encyclopaediam theologiae christianae proponet; h. III. quinis lectionibus *privatim* tradet Theologiam dogmaticam, h. V.; item *privatim* quaternis diebus Historiam dogmatum fidei christianae.

CAR. HENR. SACK Dr. *publice* interpretabitur Exodum, diebus Lunae et Iovis, hor. IV., *privatim* tradet, 1) Theologiam apologeticam diebus Lunae, Martis et Iovis, h. XI. 2) interpretationem theologicam practicam catechismorum, minoris Lutheri et Palatini, iisdem diebus h. X.

FRID. BLEEK Dr. *publice* Epistolas ad Thessalonicenses interpretabitur bis h. VIII; *privatim* Epistolam ad Hebraeos ter aut quater eadem hora et Librum Iesiae quinques h. IX. nec non criticam canonis Novi Testamenti historiam tradet quinques h. X.

R. H. RHEINWALD Dr. ex itinere redux lectiones suas indicabit.

2. Professoris extraordinarii.

ERN. RUD. REDEPENNING Dr. *publice* Elementa linguae syriacae docebit bis p. hebd. horis postea indicandis; *privatim* Archaeologiam biblicam quater h. VII. Historiae ecclesiasticae partem posteriorem quinques, quater h. XII. semel die Veneris h. XI.

Privatim docentium.

IO. GEORGIUS SOMMER Lic. *gratis* Carmina Pentateucho ceterisque V. T. libris historicis inserta bis h. VII. interpretabitur; *privatim* Pauli ad Romanos epistolam quater h. VIII. item quaternis lectionibus Genesin h. IX.

IO. GODOFR. KINKEL Lic. *privatim* Historiae ecclesiasticae partem I. quater h. XII. et semel h. XI. enarrabit; item quater h. IV. Epistolas catholicas interpretabitur; *privatissime* et *gratis* hora auditoribus commoda bis Tertulliani apologeticum ex editione Ritteri latino sermone et adhibita methodo dialogica tractabit, praemissa apologetarum veteris ecclesiae notitia.

II. ORDINIS THEOLOGORUM CATHOLICORUM.

1. *Professorum ordinariorum.*

I. M. AUGUSTINUS SCHOLZ Dr. *publice* libros Regum exponet bis. p. hebd. h. VIII.; *privatim* Archaeologiam biblicam docebit quater h. VIII. duce libro suo: Handbuch der bibl. Archäologie Bonn 1834., item Iesaiam explicabit quater h. IX.; *privatissime* exercitationes exegeticas, examinatorias et repetitorias moderari perget semel h. XII.

IO. HENR. ACHTERFELDT Dr. *publice* Introductionem in Theologiam pastorem, deinde Theologiae pastoralis partem primam, i. e. de modo populum christianum publice privatimque recte instituendi, tradet quinquies p. hebd. h. IV., *privatim* prolegomena in Ethicam christiano-catholicam ter p. hebd. h. X.; Ethicae partem priorem ter h. X.; *privatissime* exercitationes homileticas et catecheticas moderabitur semel p. hebd. h. IV.

H. KLEE Dr. *publice* Religionis scientiam ad usum eorum, qui theologiae studio non vacant, tradet bis p. h. horis postea indicandis; *privatim* dogmaticam generalem primamque specialis partem docebit quinquies p. h. h. VIII. item *privatim* epistolam ad Romanos explicabit ter p. hebd. h. XII.; *privatissime* disputationes de rebus dogmaticis moderabitur semel p. h. hora postea indicanda.

I. G. I. BRAUN Dr. *publice* Epistolam S. Iacobi interpretabitur bis p. hebd. h. XI. *privatim* historiae ecclesiasticae partem II. enarrabit quater p. hebd. h. XI.

2. *Professoris extraordinarii.*

H. I. VOGELSANG Dr. *publice* Theologiae dogmaticae partem secundam et ultimam

ter h. VII. mat.; *privatim* Introductionem in Theologiam dogmaticam ter h. eadem docebit; et Evangelium secundum Ioannem interpretabitur quater hor. p. des.

3. *Privatim docentis.*

B. I. HILGERS Dr. *privatim* Patrologiam docebit bis p. hebd. h. V.; item *privatim* Archaeologiam christianam binis p. h. scholis h. V. tradet.

III. ORDINIS IURISCONSULTORUM.

1. *Professorum ordinariorum.*

FERD. WALTER Dr. *publice* de vestigiis iuris germanici in antiquo poemate Reineke de Vos disseret bis p. h. h. i.; *privatim* Philosophiam iuris quater h. XII.; Historiam iuris germanici sexies h. VIII.; Ius ecclesiasticum ex octava libri sui editione quinques h. XI. docebit.

AUG. BETHMANN-HOLLWEG Dr. *publice* exercitationes exegeticas instituet die Mercurii h. VIII. *privatim* Institutiones iuris Romani quater hor. VIII et IX.; Processum civilem iuris communis et Borussici quinques hor. VII. matutina.

EDUARDUS BÖCKING Dr. *publice* ius fam. Rom. explicabit binis p. h. h.; *privatim* Encyclopaediam ac Methodologiam univ. iuris scientiae quinque p. h. h. XII. ex schedis suis tradet; item Pandectas duodenis p. h. h. IX. et X. ad lineamenta a se edita, quae cum auditoribus gratis communicabit.

PETR. FRANC. DEITERS Dr. *publice* iuris Germ. doctrinam de bonis coniugum tradet p. h. semel h. X.; *privatim* ius privatum germanicum sexies h. XI.; ius feudale quater h. XII.; Encyclopaediam et Methodologiam totius iurisprudentiae quater h. X.

GUST. FRID. GAERTNER Dr. *publice* Historiam et Institutiones rei iudiciariae Borussicae hora postea indicanda enarrabit; Processum criminalem explicabit die Saturni h. XI et XII.; *privatim* Ius criminale docebit quinques h. VIII.; *privatissime* artem referendi ex actis tradet diebus Martis et Veneris h. IV et V.

R. MAURENBRECHER Dr. *publice* ius gentium docebit bis p. h. h. X.; *privatim* ius publicum (e compendio suo) quater h. X.; ius hereditarium Romanum quater h. XII.; philosophiam iuris quinques h. VIII. explicabit.

2. *Professorum extraordinariorum.*

ALFRED. NICOLOVIUS Dr. *publice* ius ecclesiasticum Borussicum exponet bin. dieb. hor. VII.; *privatim* ius civile Borussicum quat. d. hor. VII. tradet, Ius feudale Borussicum et commune quat. d. hor. XII. docebit.

CLEMENS PERTHES Dr. Prof. extraord. designatus *publice* selecta iuris privati Germanici capita explicabit semel hor. X.; *privatim* ius privatum Germanicum quinquies h. IX., instituta publica Regni Borussici quater h. X. exponet.

3. *Privatim docentis.*

IOAN. FRID. BUDDE Dr. *privatim* 1. Historiam iuris Romani enarrabit quin. senisve per hebd. dieb. hor. XI.; 2. ius civile Borussicum docebit quin. p. h. dieb. h. IX.; *privatissime* Repetitoria et examinatoria offert; *gratis* de rebus iudiciariis veterum Germanorum disseret semel p. h. d. Sat. h. VIII.

IV. ORDINIS MEDICORUM.

1. *Professorum ordinariorum.*

CAROL. IOS. HIER. WINDISCHMANN Dr. *publice* Conspectum historiae artis medicae dabit bis p. hebd. hora IX.

CHR. FR. HARLESS Dr. *publicis* lectionibus exponet Chorographiam medicam et balneographiam terrarum Borussicarum ad Rhenum sitarum bis p. hebd. hor. IV. Hygienam et Diaeteticam bis p. h. hor. IV.; *privatim* docebit Therapiam generalem ter hor. XII.; Politiam medicam ter, hor. XII. Desideraturis offert Institutiones in Pathologia generali, aut in materia medica, hora commoda tradendas.

C. MAYER Dr. *publice* Anatomiae comparatae partem alteram i. e. Splanchnologiam et Neurologiam bis p. hebd. hor. V. tradet; *privatim* Physiologiam corporis humani experimentis in vivis animalibus instituendis atque observationibus microscopicis illustrandam docebit, diebus Martis et Iovis hor. II. d. Lunae Merc. et Ven. hor. III. et experimenta d. Sat. h. X.; Anatomiam comparatam fetus animalium h. ternis hebd. tractabit; Exercitationes microscopicas horis commodis instituet.

FRID. NASSE Dr. disseret *publice* die Merc. hor. XII. de educando medico; die Sat. ead. hora de experientia et experimento; tradet *privatim* Therapiam generalem dieb. Iovis et Ven. eodem tempore; moderabitur Clinicum propaedeuticum dieb. Lun. et Mart. horis meridianis, clinic. et policlin. therapeut. hor. XI. quotidie.

CHRISTOPH. HENR. ERNESTUS BISCHOFF Dr. tradet et offert: *gratis et privatissime* demonstrationes pharmacologicas, non nisi certo auditorum numero dicatas bis hor. VIII. *privatim* medicinam forensem et medicinae et iuris studiosis accomodatam quinques sexiesve hor. IV. de Epizootiis bis hor. XII. *privatissime* materiam medicam universam sexies hor. III.

M. NAUMANN Dr. *publice* Historiam medicinae saeculo XIX. pertractabit bis p. hebd. hor. post. indicandis; *privatim* Pathologiam et Therapiam specialem explanabit sexies h. VIII.; Pathologiam generalem et Semioticen tradet sexies h. III.

C. W. WUTZER Dr. *publice* Anatomiam chirurgicam bis per hebd. h. V. docebit; *privatim* Chirurgiam generalem et specialem sexies h. IX. tradet; Clinicum et Policlinicum chirurgico-ophthalmiatricum quotidie hora X. moderari perget; Fasciarum chirurgicarum usum monstrabit bis h. V.; cursum operationum chirurgicarum in cadaveribus humanis instituet horis postea designandis.

H. F. KILIAN Dr. *publice* Supellectilem instrumentorum obstetriciorum bis p. hebd. hor. IX. explicabit; *privatim* Clinicum et Policlinicum obstetricium quotidie hora VIII. moderabitur; artem obstetriciam universam sexies p. hebd. hor. XI. tradet; de ossibus fractis et luxatis quater p. hebd. hora IV. disseret; *privatissime* Exercitationes practicas in machina Phantoma dicta quater p. hebd. hora IX. instituet.

M. I. WEBER Dr. tradet *publice* Anatomiae comparatae partem primam i. e. Osteologiam, Myologiam et Angiologiam bis per hebd. h. VI.; *privatim* Repetitorium Anatomiae corporis humani quater p. hebd. hor. VI.; Anatomiam pathologicam ter p. hebd. hor. II.

2. Professoris extraordinarii.

I. F. H. ALBERS Dr. *publice* tradet Pathologiam et Therapiam morborum syphilit. semel hor. V.; *privatim* Pathologiam specialem adiuncta demonstratione praeparatorum ad morbos organicos spectantium quotidie hor. VIII. bis h. VI. p. m.; Repetitorium et Examinatorium Therapiae specialis quater hor. VI. habebit.

V. ORDINIS PHILOSOPHORUM.

1. Professorum ordinariorum.

C. D. HÜLLMANN Dr. *publice* cultum ingenii morumque Europaeorum medii aevi binis diebus enarrabit h. V.

FR. TH. WELCKER Dr. bis p. h. *publice* selecta artis Graecae monumenta explicabit; quinque diebus Historiam litterarum graecarum tradet; Seminarii philologici sodalibus Sophoclis Antigonen interpretandam proponet, eorumque reliquas exercitationes reget.

CAROLUS IOS. HIER. WINDISCHMANN Dr. *publice* Philosophiam religionis christianae exponet bis p. hebdomadae hor. XI.; *privatim* Paedagogicam docebit quater per hebdomadae hor. XI.

LUDOLPHUS CHRISTIANUS TREVIRANUS Dr. *publice* ordines plantarum naturales exponet binis per hebdomadam diebus hora X. Excursiones botanicas, uti vocant, cum auditoribus instituet die Saturni horis III. ad VI.; *privatim* Botanicen docebit senis hebdomadae diebus hora VII. In seminario physico exercitationes sodalium botanicas moderari perget die Martis hora IV.

A. G. A. SCHLEGEL Dr. *publice* Introductionem ad studia philologica generalem tradet, bis p. hebdomadae h. VI. p. m.; *privatissime et gratis* Institutiones linguae sanscritae et litterarum Indicarum continuabit.

AUGUST. GOLDFUSS Dr. *publice* bis p. hebdomadae h. III. Historiam naturalem Mammalium enarrabit; *privatim* Zoologiam et Zootomiam sexies p. hebdomadae hor. VIII. docebit; Exercitationes Zoologicas in seminario physico moderabitur die Iovis hor. IV.

I. F. F. DELBRÜCK Dr. *publice* Ciceronis de finibus bonorum et malorum librum quintum partim latino partim patrio sermone interpretabitur bis p. h. hora VIII.; *privatissime et gratis* iuris naturalis et politicae elementa exponet quater p. h. hor. IV.

G. W. FREYTAG Dr. *publice* quater p. h. lectiones Arabicas moderabitur hora VI. mat.; bis Prophetas nonnullos minores interpretabitur. h. VII. mat.

I. NOEGGERATH Dr. *publice* historiam terrae incendiorum et motuum adumbrabit binis lectionibus h. X.; *privatim* Mineralogiam quinquies p. h. h. IX.; Geologiam popularem bis p. h. h. VI. p. m.; Geognosiam quater h. X. docebit; praeterea exercitationes sodalium seminarii physici hora consueta moderabitur.

CHRIST. AUG. BRANDIS Dr. absens permissione et auctoritate regia.

C. G. C. BISCHOF Dr. *publice* Phytochemiam et Zoochemiam bis p. h. h. V. et VI. die Mart. tradet; *privatim* Chemiam experimentalem puram et applicatam tractabit, quinquies hor. XI et XII. Idem exercitationes sodalium Seminarii physici hora consueta moderari perget.

FR. VAN CALKER Dr. *publice* Colloquia cum auditoribus de praelectionibus psychologicis instituet bis p. h. hora post indic.; *privatim* Historiam philosophiae universalem

enarrabit
theoretica

E. r
ter p. h
ris comm

PHI

bis p. he
VI. post
commodis

FR.
bit; de I
quissimac
bis vel t

I. C

h. IV. p

IUL

Physicen
theoriam
sici hora

FRI

IX. trigo
exponet;
rabitur.

FRI

carmina
Thebas
logico tu
moderab

C.

enarrabit quater hora III. dieb. Lun. Mart. Iov. et Ven.; item Psychologiam empiricam et theoreticam una cum isagogis anthropologicis exponet quinquies p. h. hor. IV.

E. D'ALTON Dr. *publice* semel p. h. theoriam artium elegantiorum tradet; *privatim* ter p. h. artium medio aevo atque recentiori tempore usque ad hunc diem historiam horis commodis docebit.

PHILIPPUS STRAHL Dr. *publice* Shakspearii Drama: King John h. VII. matutina bis p. hebd. interpretabitur; *privatim* regni Borussici Statisticen docebit quater p. h. hora VI. postmeridiana; Cursum linguae aut Francogallicae aut Anglicae aut Russicae horis commodis instituet.

FR. DIEZ Dr. *publice* bis p. h. Calderonii fabulam el principe constante explicabit; de litteris medii aevi elegantioribus disseret dieb. Lun. et Iov. h. V.; *privatim* antiquissimae linguae germanicae rudimenta tractabit bis; carmina saec. XIII. interpretabitur bis vel ter; grammaticam Italicam docebit ternis lectionibus, Hispanicam binis.

I. G. LOEBELL Dr. *publice* Historiam universalem ab Augusto ad Chlodovechum bis, h. IV. *privatim* Historiam medii aevi, quinquies hora meridiana narrabit.

IUL. PLÜCKER Dr. *publice* Exercitationes mathematico-physicas instituet; *privatim* Physicen experimentalem sexies h. X.; calculum differentialem et integralem quater h. V.; theoriam novam linearum curvarum ter h. VI. docebit. Idem exercitationes seminarii physici hora consueta regere perget.

FRID. G. A. ARGELANDER Dr. Prof. Ord. des.: *publice* ter per hebdomadem hora IX. trigonometriam docebit; *privatim* quater per hebd. hora VIII. astronomiae elementa exponet; *privatissime* et gratis exercitationes astronomicas practicas horis commodis moderabitur.

FRIDERICUS RITSCHL Dr. litterarum antiquarum Prof. Ord. des. *publice* selecta carmina Horatii interpretabitur dieb. Merc. et Iov. h. IX.; *privatim* Aeschyli Septem ad Thebas interpretabitur dieb. Lun., Mart., Merc., Iov. h. VIII. Idem in Seminario philologico tum scribendi disputandique exercitationes, tum Terentii Adelphon interpretationem moderabitur d. Ven. h. VIII et IX.

1. *Professorum extraordinariorum.*

C. S. TH. BERND Dr. *publice* doctrinam de re et arte diplomatica univ. exponet,

bis p. h. hora XII.; item publice artem heraldicam applicatam docebit, semel per hebdomadam h. XII.

H. C. BREIDENSTEIN Dr. publice doctrinam artis musicae universalem tradet semel p. h. h. III. *privatim* institutum quod dicitur Singverein moderabitur die Lunae h. IV et VII. vesp. *privatissime et gratis* complures theologiae studiosos ambarum confessionum in arte organo canendi instituet hor. comm.

F. C. A. RIESE Dr. publice Geographiam physicam ter p. h. h. IX. proponet, *privatim* Calculum differentialem et integralem ter p. h. binis lectionibus; Geodaesiam sublimiorem ter p. h. hora commoda explicabit.

C. BERGEMANN Dr. publice Operationes et apparatus pharmaceut. bis p. h. h. XII. explicabit; *privatim* Chemiam technicam experimentalem sexies h. VIII. et Physicae experim. partem de Imponderabilibus agentem ter h. XII. docebit; *privatissime* Exercitationes chem. practicas horis postea indicandis quater instituet.

CHRISTIANUS LASSEN Dr. publice ter p. hebdomadam h. X. Anthologiam sanscriticam interpretandam proponet; *privatim* bis per hebdomadam h. X. rudimenta linguae Persicae docebit; quinquies p. hebdomadam hor. XI. grammaticam instituet comparationem linguae sanscriticae cum eis, quae illi sint cognatae; *privatissime* scholas habebit aut Indicas aut Zendicas.

P. KAUFMANN Dr. publice demonstrationes rerum, quae ad agriculturam spectant, exhibebit dieb. et h. postea indic.; *privatim* rem rusticam docebit dieb. Lun., Mart., Merc. et Iov. h. VIII.; de rebus reipublicae bene administrandis iisdem dieb. hor. IX. aget.

FR. RITTER Dr. publice Plauti Captivos interpretabitur d. Mercurii et Saturni h. X. *privatim* Sophoclis Oedipum Regem explicabit ac de ceteris Sophoclis tragoediis disputabit d. Lunae, Martis, Iovis, Veneris h. IX.; doctrinam metricam Graecorum et Romanorum Germanorumque docebit iisdem diebus h. X.; *privatissime* institui se cupientibus non deerit.

G. B. MENDELSSOHN Dr. publice geographiam Americae Septentrionalis docebit, ter p. h. horis postea indicandis.

I. H. FICHTE Dr. *privatim* Logicam, praemissis in philosophiam lectionibus isagogicis, quater hor. III.; Metaphysicam et philosophiam religionis quater vel quinquies hor. IV. docebit; *privatissime* colloquia et disputationes de lectionibus metaphysicis binis horis p. h. moderabitur.

LAU
bit bis p
dii Fasto
H. I
ticam lin
h. VIII.
H. I
ad interi
saeculo X
hora XII
FRI
yatim So
TH.
bito resp
Merc. h.
WII
privatoru
ciplinaru
R. N
hor. VII.
ptores Fra
nes conti
adiunctis
C. I
de perspo
non excu
Equi
Arma
Salta

3. *Privatim docentium.*

LAUR. LERSCH Dr. *gratis* antiquitates Homericas et Virgilianas inter se comparabit bis p. hebd. h. IX. *privatim* historiam litterarum Romanarum docebit ter h. IX.; Ovidii Fastos interpretabitur quater h. III.

H. DÜNTZER Dr. *gratis* Horatii carmina selecta bis h. VI. leget; *privatim* grammaticam linguae latinae docebit h. X. quater; Sophoclis Aiacem latino ore interpretabitur h. VIII. ter; Iuvenalis Satiras explicabit ter hora commoda.

H. I. L. DE GAGERN Dr. *gratis* Historiae imperii Germanici partem priorem usque ad interitum Hohenstauforum ter hor XII. *privatim* Historiam Europae recentiore inde a saeculo XVI. enarrabit, quater hora VIII.; statisticen praecipuarum civitatum tradet ter hora XII.

FRID. HEIMSOETH Dr. *gratis* comoediam Aristophanis leget bis p. h. hor. VI. *privatim* Sophoclis Oedipum Coloneum interpretabitur ter p. h. hor. X.

TH. VOGEL Dr. *privatim* de plantis officinalibus imprimis familiarum naturalium habito respectu quater hora X.; idem Demonstrationes botanicas offert *gratis* semel die Merc. h. III. habendas.

WILHELMUS KOSEGARTEN Dr. *gratis* principalia de curandis ab imperio publico privatorum opibus praecepta tradet, semel p. hebd. h. XI.; *privatim* Encyclopaediam disciplinarum politicarum et cameralium docebit ter p. hebd. h. XI.

R. NADAUD Lector. P. Corneillii tragoediam, quae Cid inscribitur, semel p. hebd. hor. VII. mat. interpretabitur. Idem selectos antiquos ac recentes tum poetas tum alios scriptores Francogallicos explicabit, simulque Francogallice et scribendi et loquendi exercitationes continuabit, ter p. hebd. h. VI. mat; praeterea grammaticam Francogallicam docebit, adiunctis variis Francogallice loquendi et scribendi exercitationibus ter p. hebd. h. VI. mat.

G. HOHE artem delineandi *gratis* semel p. hebd. h. III—VII. docebit. *privatim* de perspectiva lineari et de coloribus doctrinam tradet et exercitationes pingendi nec non excursiones topiarias instituet.

ARTES GYMNASTICAE.

Equitandi artem docebit DONDORF.

Arma tractandi modos docebit SEGERS.

Saltandi institutionem offert RADERMACHER.

DOCTRINARUM APPARATUS ET INSTITUTA.

Bibliotheca academica senis per singulas hebdomades diebus, Merc. et Sat. intra horas II et III., reliquis diebus hora XI. patebit, et legitime petentibus eius copiae prompte officioseque dispensabuntur.

Apparatus et instituta praeterea variis disciplinis parata haec sunt:

Supellex instrumentorum physices, Laboratorium chemicum, Hortus botanicus, Museum Zoologicum, Thesaurus mineralogicus, Apparatus technologicus, Clinicum et Policlincum medicum, Clinicum et Policlincum chirurgicum et ophthalmiatricum, Apparatus instrumentorum chirurgicorum et ligaminum, Xenodochium obstetricium, Theatrum anatomicum, Apparatus pharmacologicus, Laboratorium pharmaceuticum, Gypsotheca ad illustrandam historiam artis antiquae cum Museo antiquitatum academico, Agellus oeconomiae rurali exercendae, Apparatus diplomaticus et heraldicus, Apparatus musicus.

Paratur Specula astronomica.

Praeterea institutum est nuperrime, ut per feriarum tempus duo medicinae studiosi, a Directore Clinici medici proponendi, in Nosocomio insanorum, quod Siegburgi est, cursus practici ad morbos mentis cognoscendos et curandos, ductu Cl. Directoris illius nosocomii, copiam sibi factam inveniant, atque ad hunc finem singulari subsidio ex aerario academico solvendo per illud tempus fruantur.

In Seminario Regio theologico Evangelicorum exercitationes sodalium AUGUSTI Dr., SACK Dr. et BLEEK Dr. regere pergent. Seminarii Regii homiletici et catechetici Evangelicorum exercitationes moderabuntur NITZSCH Dr. et SACK Dr.

Studiosos Theologiae catholicae in Convictorio moderante Prof. ACHTERFELDT,Inspectore, repetendis lectionibus disputationibusque instituendis exercebunt Repetentes.

De Seminario Regio philologico sub nominibus Professorum ord. Philos. WELCKER et RITSCHL Directorum, relatum est; de Seminario Regio physico sub nominibus Professorum ord. Philos. TREVIRANUS, GOLDFUSS, NOEGGERATH, G. BISCHOF, PLÜCKER.

tra horas
prompte

, Museum
liclinicum
nstrumen-
cum, Ap-
ndam hi-
rurali ex-

studiosi,
i est, cur-
lius noso-
ex aerario

USTI Dr.,
tici Evan-

RFELDT,
etentes.

VELCKER
ibus Pro-
BISCHOF,

PRAELECTIONES

ORDINE CHRONOLOGICO DESCRIPTAE.

PRAELECTIONES ORDINE CHRONOLOGICO

THEOLOGICAE.		IURIDICAE.
EVANGELICAE.	CATHOLICAE.	
Encyclopaediam Theologiae bis Nitzsch P. O. — Archaeologiam biblicam quater Redepenning P. E. — Carmina pentateucho ceterisque V. T. libris historicis inserta bis Sommer Lic. Epistolam ad Hebraeos ter aut quater Bleek P. O. — Epistolas ad Thessalonicenses bis idem. — Epistolam ad Romanos quater Sommer Lic. Librum Iesiae quinques Bleek P. O. — Genesin quater Sommer Lic. Interpretationem theologiam practicam catechismorum minoris Lutheri et Palatini, ter Sack P. O. — Introductionem in libros canonicos N. T. quinques Bleek P. O.	Introductionem in Theologiam dogmaticam ter Vogel-sang P. E. — Theologiae dogmaticae partem secundam et ultimam ter idem. Archaeologiam biblicam quater Scholz P. O. — Libros Regum bis idem. — Dogmaticae P. I. quinques Klee P. O. — Religionis scientiam semel idem. Iesaiam quater Scholz P. O. Ethicam christiano-Catholicam sexies Achterfeldt P. O.	Processum civilem quinques Bethmann-Hollweg P. O. — Ius civile Borussicum quater Nicolovius P. E. — Ius ecclesiasticum Borussicum bis idem. Historiam iuris germanici sexies Walter P. O. — Institutiones iuris Romani quater Bethmann-Hollweg P. O. — Exercitationes exegeticas semel idem. — Ius criminale quinques Gaertner P. O. — Philosophiam iuris, quinques Maurenbrecher P. O. — De rebus iudic. vet. Germanor. semel Budde Dr. Institutiones iuris Romani quater Bethmann-Hollweg P. O. — Pandectas sexies Böcking P. O. — Ius privatum Germ. sexies Deiters P. O. — Ius privatum Germanicum quinque Perthes P. E. — Ius civile Borussicum quinques Budde Dr. Pandectas sexies Böcking P. O. — Encyclopaediam et Methodologiam quater Deiters P. O. — De bonis coniugum semel idem. — Ius publicum quater Maurenbrecher P. O. — Ius gentium

Hor VI.

Hor VII.

Hor VIII.

Hor IX.

Hor X.

Demonstr
nestus Bisc
et Therapiam
— Clinicum
quotidie Kili
cialem quotidi

Conspectu
Windischm
neralem et Sp
O. — Supelle
triorum his
tiones practica
ter idem.

Experime
P. O. — Clin
gico-ophthalm
P. O.

MEDICAE.

Hor VI.

Hor VII.

Hor VIII.

Demonstrationes pharmacologicas Ernestus Bischoff P. O. — Pathologiam et Therapiam specialem Naumann P. O. — Clinicum et Policlinicum obstetricium quotidie Kilian P. O. — Pathologiam specialem quotidie P. E.

Hor IX.

Conspectum historiae artis med. bis Windischmann P. O. — Chirurgiam generalem et Specialem, sexies Wutzer P. O. — Supellectilem instrumentorum obstetriciorum bis Kilian P. O. — Exercitationes practicas in machina Phantoma quater idem.

Hor X.

Experimenta physiologica semel Mayer P. O. — Clinicum et Policlinicum chirurgico-ophthalmiatricum quotidie Wutzer P. O.

PHILOSOPHICAE.

Lectiones Arabicas Freytag P. O. — Selectos antiquos ac recentes tum poetas tum alios scriptores Francogallicos, simulque Francogallice scribendi et loquendi exercitationes ter Nadaud Lector. — Grammaticam Francogallicam ter idem.

Botanices sexies Treviranus P. O. — Prophetas nonnullos minores Freytag P. O. — Shakspearii King John bis Strahl P. O. — P. Corneillii tragoediam quae Cid. inscribitur: Nadaud Lector.

Ciceronis de finibus honorum et malorum librum quintum bis Delbrück P. O. — Aeschyli septem ad Thebas quater Ritschl P. O. — Seminarium philologicum idem. — Zoologiam et Zootomiam sexus Goldfuss P. O. — Astronomiae elementa quater Argelander P. O. — Chemiam technicam experiment. sexies Bergemann P. E. — Rem rusticam quater Kaufmann P. E. — Sophoclis Aiacem ter Düntzer Dr. — Historiam Europae recentiore inde a saeculo XVI. quater de Gagny Dr.

Paedagogicam quater Windischmann P. O. — Mineralogiam quinquies Noeggerath P. O. — Artium elegant. theoriam d'Alton P. O. — Historiam artium med. aevi ter idem. — Trigonometriam ter Argelander P. O. — Horatii selecta carmina bis Ritschl P. O. — Seminarium philologicum idem. — Geographiam physicam ter a Riese P. E. — Sophoclis Oedipum Regem quater Ritter P. E. — De rei publicae rebus bene administrandis Kaufmann P. E. — Historiam litterarum Romanarum ter Lersch Dr. — Antiquitates Homericas et Virgilianas bis idem.

Ordines plantarum naturales bis Treviranus P. O. — Geognosiam quater Noeggerath P. O. — Historiam terrae incendiiorum et motuum bis idem. — Physicam experimentalem Plücker P. O. — Doctrinam metricam Graecorum et Romanorum Germanorumque quater Ritter P. E. — Plauti Captivos bis idem. — Rudimenta linguae Persicae bis Lassen P. E. — Anthologiam sanscriticam ter

PRAELECTIONES ORDINE CHRONOLOGICO

THEOLOGICAE.		IURIDICAE.	
EVANGELICAE.	CATHOLICAE.		
Theologiam apologeticam ter Sack P. O. — Historiam eccl. partem posteriorem semel Redepenning P. E. — Historiae eccl. partem I. semel Kinkel Lic.	Histor. Eccl. Part. II. quater Braun P. O. — Epist. S. Jacobi bis idem.	bis idem. — Instituta publica regni Borussici quater Perthes P. E. — Selecta iuris privati Germanici capita semel Idem.	Ho XI. Clinicum — Artem obstetrician P. O.
Theologiam moralem quater Augusti P. O. — Historiam artis apud Christianos bis idem. — Historiae eccl. partem posteriorem, quater Redepenning P. E. — Historiae eccl. partem I. quater Kinkel Lic.	Exercitationes exegeticas examinat. et repetit. semel Scholz P. O. — Epist. ad Rom. ter Klee P. O. — Religionis scientiam semel idem.	Ius ecclesiasticum quinque Walter P. O. — Processum criminalem semel Gaertner P. O. — Historiam iuris Romani quinque sexiesve Budde Dr.	Ho XII. Therapiae — Politiam educando medicinae experientia et Clinicum propaedeuticam generalem bis bis Erne
Theologiam dogmaticam quinque Nitzsch P. O.		Philosophiam iuris quater Walter P. O. — Encyclopaediam Methodologiamque iurisprud. quinque Böcking P. O. — Processum criminalem semel Gaertner P. O. — Ius hereditarium Romanum quater Maurenbrecher P. O. — Ius feudale quater Nicolovius P. E.	Ho III. Physiologia et observatio Mayer P. O. Weber P.
Exodum, bis Sack P. O. — Epistolas catholicas quater Kinkel Lic.	Theologiam pastorem quinque Achterfeldt P. O. — Exercitationes homileticas et catecheticas semel idem.	Artem referendi ex Actis bis Gaertner P. O.	Ho IV. Hygiene less P. O. — Medicinam terrarum silar. una cum Medicinam for

MEDICAE.

PHILOSOPHICAE.

Ho. XI.

Clinicum et Polyclin. med. Nasse P. O. — Artem obstetriciam universam sexies Kilian P. O.

Ho. XII.

Therapiam generalem ter Harless P. O. — Politiam medicam ter idem. — De educando medico semel Nasse P. O. — De experientia et eximento semel idem. — Clinicum propaedeuticum bis idem. — Therapiam generalem bis idem. — De epizootis bis Ernestus Bischoff P. O.

Ho.

Physiologiam corp. humani experimentis et observat. microscop. illustrandam bis Mayer P. O. — Anatomiam patholog. ter Weber P. O.

Ho. III.

Physiologiam corp. hum. experimentis et observationibus microscopicis illustrandam ter Mayer P. O. — Materiam medicam universam Ernestus Bischoff P. O. — Pathologiam generalem et Semioticen, sexies Naumann P. O.

Ho. IV.

Hygieinen et Diaeteticen bis terve Harless P. O. — Choro- et Topo-graphiam medicam terrarum Borussicarum ad Rhenum sitar. una cum balneographia bis idem. — Medicinam forensem quinq. sexies Ernest.

idem. — Sophoclis Oedipum Coloneum ter Heimsoeth Dr. — Grammaticam linguae lat. quater Düntzer Dr. — De plantis officinalibus imprimis familiarum natur. habito respectu Vogel Dr.

Philosophiam Religionis christianae bis Windischmann P. O. — Chemiam experimentalem puram et applicatam quinquies G. Bischoff P. O. — Grammaticam comparatam quinquies Lassen P. E. — Principalia de curandis ab imperio publico privatorum opibus praecepta, semel Kosegarten Dr. — Encyclopaediam disciplinarum politicarum et cameralium ter idem.

Chemiam experimentalem puram et applicatam quinq. Gust. Bischoff P. O. — Historiam medii aevi quinq. Loebell P. O. — Diplomaticam universalem bis Bernd P. E. — Heraldicam applicatam semel idem. — Operationes et apparatus pharmaceut. bis Bergemann P. E. — De Imponderabilibus ter idem. — Historiae imperii Germanici partem priorem usque ad interitum Hohenstauforum ter de Gager Dr. — Statisticen praecipuarum civitat. ter idem.

Excursiones botanicas semel Treviranus P. O. — Historiam naturalem mammalium bis Goldfuss P. O. — Historiam philosophiae universalem quater Calker P. O. — Doctrinam artis musicae universalem semel Breidenstein P. E. — Logicam praemissa in philosophiam isagoge universali quater Fichte P. E. — Ovidii fastos quater Lersch Dr. — Demonstrationes botanicas semel Vogel Dr.

Iuris naturalis et politices elementa quater Delbrück P. O. — Seminarium physicum semel Treviranus, Goldfuss, Noeggerath, G. Bischoff P. P. O. O. — Psychologiam empiricam et theoreticam una cum isagogiis anthropologicis quinquies Calker P. O. — Historiam universalem

PRAELECTIONES ORDINE CHRONOLOGICO

THEOLOGICAE.		IURIDICAE.
EVANGELICAE.	CATHOLICAE.	
Historiam dogmatum fidei christianae quater Nitzsch P. O. Linguae Syriacae elementa bis Redepenning P. E. — Tertulliani Apologeticum bis Kinkel Lic.	Patrologiam bis Hilgers Dr. — Archaeologiam christianam bis idem. Evangelium secundum Iohannem quater Vogelsang P. E.	Artem referendi ex Actis bis Gaertner P. O. Selecta capita iuris germanici antiqui, bis Walter P. O. — Historiam et Institutiones rei iudiciariae Borussiae semel Gaertner P. O. — Repetitoria et examinatoria Budde Dr.

Bischoff F.
haxalis quate

Hen V.*
Anatom
seu Splanchn
Mayer P. O.
bis Wutze
cis chirurgic

Hen VI.
Repetito
quater W el
paratae parte
thologiam sp

Hen
postea in
Patholog
medicam uni
temiam comp
P. O. — Exer
— Historian
Naumann I
chirurgicarun
ter P. O.

IRONOLOGICO DESCRIPTAE.

MEDICAE.

Bischoff P. O. — De ossibus fractis et luxatis quater Kilian P. O.

H. V.*

Anatomiae comparatae partem alteram, seu Splanchnologiam et Neurologiam bis Mayer P. O. — Anatomiam chirurgicam bis Wutzer P. O. — Doctrinam de fasciis chirurgicis bis idem.

H. VI.

Repetitorium Anatomiae corp. hum. quater Weber P. O. — Anatomiae comparatae partem priorem bis idem. — Pathologiam specialem bis Albers P. E.

H. postea indicandis.

Pathologiam generalem aut materiam medicam universam Harless P. O. — Anatomiam comparatam fetus animalium Mayer P. O. — Exercitationes microscopicas idem. — Historiam medicinae saeculo XIX bis Naumann P. O. — Cursum Operationum chirurgicarum in cadaveribus humanis Wutzer P. O.

PHILOSOPHICAE.

ab Augusto ad Chlodovechum, bis Loebell P. O. — Metaphysicam et philosophiam religionis quater vel quinques Fichte P. E.

Cultum ingenii-morumque Europaeorum medii aevi bis Hüllmann P. O. — Historiam litterarum Graecarum quinques Welcker P. O. — Phytochemiam et Zoochemiam semel Gust. Bischoff P. O. — Calculum differentialem et integralem quater Plücker P. O. — Calculum differentialem et integralem bis a Riese P. E.

Selecta artis Graecae monumenta bis Welcker P. O. — Introductionem ad studia philologica generalem a Schlegel P. O. — Geologiam popularem bis Noeggerath P. O. — Phytochemiam et Zoochemiam semel Gust. Bischoff P. O. — Statisticen regni Borussici quater Strahl P. O. — Theoriam linearum Curvarum ter Plücker P. O. — Exercitationes in arte canendi semel Breidenstein P. E. — Comoediam Aristophanis bis Heimsöeth Dr. — Horatii carmina selecta bis Düntzer Dr.

Institutiones linguae sanscritae et litterarum Indicarum a Schlegel P. O. — Colloquia cum auditoribus de praelectionibus psychologicis bis Calker P. O. — Linguam Italianam, hispanicam veteremque Germanicam Diez P. O. — Exercitationes mathematico-physicas Plücker P. O. — Exercitationes Astronomicas practicas Argelander P. O. — Artem Organo canendi Breidenstein P. E. — Geodasiam sublimiorem ter a Riese P. E. — Calculum differentialem et integralem ter idem. — Exercitationes chemicas practicas Bergemann P. E. — Scholas Indicas aut Zendicas Lassen P. E. — Demonstrationes agronomicas Kaufmann P. E. — Geographiam Americae septentrionalis ter Mendelssohn P. E. — Colloquia et disputationes de lectionibus metaphysicis bis Fichte P. E. — Iuvenalis satiras ter Düntzer Dr. — Artem delineandi et pingendi C. Hohe. — De perspectiva et de coloribus ter idem.

1840

1841

1842

1843

